

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (5)

Datum
2023-05-17

Ärendebeteckning
201-2792-2023

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över promemorian Ds 2023:4 om Frågor om Val till Sametinget

Ku2023/00151

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak utredningens förslag med kommentarer nedan.

Länsstyrelsen konstaterar att det finns anledning att ändra sametingslagen i tillämpliga delar, om vallagen ändras i enlighet med Valmyndighetens förslag i rapporten Erfarenheter från valen 2022.

Länsstyrelsen förordar att Valmyndigheten ges ett tydligt ansvar vad gäller att ta fram utbildningsmaterial. Länsstyrelsen anser också att det över lag bör förtydligas vilken roll Valmyndigheten har som central valmyndighet genom reglering i vallagen och valmyndighetens instruktion.

Länsstyrelsen anser vidare att frågan om personuppgiftsbehandling bör utredas ytterligare i de avseenden som avser annan behandling än i databasen. Länsstyrelsen anser att det finns anledning att överväga om gallringsföreskrifter ska framgå av lagstiftning vad gäller känsliga personuppgifter.

Länsstyrelsen anser också att det bör göras vissa förtydliganden i fråga om rösträkningsförrättningen och vad gäller den efterforskning som valnämnden och länsstyrelsen föreslås göra i samband med upprättande av röstlängd.

Länsstyrelsens synpunkter

2 Behov av en tydligare reglering av valen till Sametinget

Länsstyrelsen anser att det finns anledning att överväga att förtydliga bestämmelsen i 40 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) så att bestämmelsen även omfattar sekretess för en uppgift om hur en

väljare röstat vid val enligt sametingslagen. Länsstyrelsen anser vidare att det med anledning av det omfattande säkerhetsarbete som bedrevs inför de allmänna valen 2022 finns anledning att förtydliga hur säkerhetsarbetet ska bedrivas vid sametingsval. Det finns anledning att överväga om motsvarande bestämmelser som finns i 9 kap 15 § och 10 kap. 7 § vallagen ska införas i sametingslagen. Det bör också finnas en myndighet med utpekat ansvar för säker i frågor som rör valet till sametinget och det ansvaret bör läggas på Valmyndigheten i enlighet med 2020 års vallagsutredning i betänkande (SOU 2021:96) Säkerhet och tillgänglighet vid val.

4.3 Krav på antal och utbildning av röstmottagare

Länsstyrelsen anser att det finns anledning att förtydliga regleringen om vilket ansvar Valmyndigheten har som central valmyndighet.

Länsstyrelsen konstaterar att valmyndigheten bör ha motsvarande ansvar vid sametingsval som allmänna val vad gäller ta fram utbildningsmaterial till valadministrationen, informera väljarna om hur man röstar och var man röstar och att fastställa valresultat.

4.5 Tidsperioden för brevröstning

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att tidpunkten för när en brevröst senast ska avges bör ersättas med en sista tidpunkt då brevrösten ska ha nått sin adressat. Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning om att det blir ett bättre fungerande och säkrare kontrollsystem vid bedömningen av om röster ska kunna tas med i rösträkningen. Vid bestämmandet av sista tidpunkt bör hänsyn tas till den förberedelse som länsstyrelsen behöver inför rösträkningsförrättningen.

5.3 Gransknings- och rösträkningsförrättningen

I 3 kap. 25 § föreslås att ett valkuvert där det inte finns någon brist ska läggas ner i valurnan och att det ska markeras i röstlängden att väljaren har röstat. Länsstyrelsen anser att en omvänd skrivning är bättre för att säkerställa en korrekt avprickning innan nedläggning i urnan. En omvänd skrivning harmoniserar också med motsvarande skrivning i vallagen och leder till ökad säkerhet.

6 Behandling av personuppgifter

Såvitt länsstyrelsen förstår utredningen så avser förslagen gällande gallring och bevarande endast databasen. Länsstyrelsen anser mot bakgrund av detta att det saknas väsentliga delar i utredningen då känsliga personuppgifter i stor omfattning hanteras av länsstyrelserna i annat format, inte minst i samband med prövningar av ärenden om upptagande i röstlängden. Länsstyrelsen anser att det finns anledning att

särskilt uppmärksamma dessa ärenden vad gäller behov av gallringsföreskrifter eller reglering i lagstiftningen.

Den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamål och behandling av personuppgifter är personuppgiftsansvarig. Av nuvarande lydelse i 6 § lag (2001:183) om behandling av personuppgifter i verksamhet med val och folkomröstningar fram går att den centrala valmyndigheten, sametinget och länsstyrelserna var för sig är personuppgiftsansvariga för den behandling som respektive myndighet ska utföra. Enligt 7 § samma lag får känsliga personuppgifter endast behandlas om uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av det. Enligt andra stycket får uppgifterna i annat fall behandlas endast om det anges i kapitel 2.

För att vara valbar till sametinget och för att ha rösträtt vid val till sametinget krävs att man är same. Same är en uppgift om etnisk tillhörighet som enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen är att anse som en känslig personuppgift. Behandling av känsliga personuppgifter är enligt artikel 9 som huvudregel förbjuden. Det är endast om det finns ett tillämpligt undantag som behandling är tillåten och all behandling av känsliga personuppgifter ställer särskilt höga krav på att den personuppgiftsansvarige vidtagit tillräckliga säkerhetsåtgärder.

Att personuppgifter kopplade till val till sametinget är känsliga personuppgifter vilket kräver särskilt skydd av uppgifterna omnämns inte alls i utredningen. Det framgår inte heller om utredningen gjort skillnad mellan de uppgifter som förekommer i samband med val till riksdag, kommun och region och de uppgifter som förekommer för val till sametinget. Däremot framgår det att utredningen vill se en harmonisering av uppgifterna som behandlas. Det framgår inte varför och inte heller om det finns skäl för att behandla uppgifterna olika och vilka avvägningar som gjorts när utredningen föreslår en utvidgning av personuppgifter som får behandlas vid val till sametinget. Den som själv anmäler sig som kandidat för val till sametinget får själv anses ha offentliggjort uppgifter om såväl partitillhörighet som etniskt ursprung varför uppgifterna får behandlas.

Röstlängden till Sametinget är en sammanställning av samtliga personer som är röstberättigade vid val till Sametinget. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget på digital bevaring ur ett informationssäkerhets- och integritetsperspektiv. Ett digitalt bevarande minskar risken för felskrivningar när uppgifterna ska föras över till nästa röstlängd och skapar mindre sårbarhet. Däremot ställer det höga krav på att hanteringen av röstlängden uppfyller dataskyddsförordningens krav på tillräckliga säkerhetsåtgärder. Särskilt eftersom röstlängden är en förteckning över stora delar av den samiska befolkningen i Sverige. Mot

bakgrund av ovanstående tillstyrker länsstyrelsen särskilt förslaget på att begäran om utlämnande hanteras på ett ställe och av den myndighet som har bäst möjlighet att bedöma integritetsaspekterna av ett utlämnande.

Av skrivningen i utredningen kan det tolkas så som att databasen för sametingsvalet är skild från övriga databaser kopplade till val och folkomröstningar. Av dataskyddsförordningens principer framgår att personuppgifter inte ska behandlas på fler ställen än vad som är nödvändigt. En person som är röstberättigad i sametingsvalet är rimligen som huvudregler också röstberättigad i allmänna val. Databasen bör därför bygga på en central grunddata med korrekt behörighetsstyrning snarare än flera olika databaser innehållande i stort sett samma personuppgifter, ett förtydligande kring detta bör således göras.

Utredningen pekar på att Valmyndigheten anfört att det finns behov av harmonisering av vilka personuppgifter som får behandlas med anledning av val till sametinget respektive allmänna val. Vidare anges att det finns behov av harmonisering av gallringsbestämmelser för de olika valtyperna. I utredningen förs ett resonemang kring Valmyndighetens behov och möjligheten att kontrollera rösträtt mm. Det förs dock inget resonemang kring integriteten för dem vars uppgifter förs in i databasen. Det görs ingen avvägning mellan behovet av uppgifterna och integritetsintrånget för den enskilde.

6.6 Uppgifter om personer som måste kunna verifieras för att tas upp i röstlängden

Av förslaget framgår att valnämnden och länsstyrelsen ska göra efterforskningar i rimlig utsträckning i de enstaka fall där personen inte finns i folkbokföringen, och först därefter besluta om personen ska upptas i, eller avföras från, röstlängden. Som exempel anges att en sådan efterforskning kan vara att kontakta grannländers folkbokföring för att verifiera dödsfall. Vidare konstateras att praxis med tiden kommer etableras då valnämndens beslut kan överklagas.

Länsstyrelsen anser att det bör förtydligas vad rimliga efterforskningar avser. Efterforskningen bör begränsas till att i rimlig utsträckning avse kontakt med annat lands folkbokföring eller annan myndighet i Sverige eller i utlandet. Länsstyrelsen anser att ett sådant förtydligande och en sådan begränsning är angelägen ur ett personuppgiftsbehandlingsperspektiv enligt ovan.

De som deltagit i länsstyrelsens yttrande

Beslut om detta yttrande har fattats av landshövding Lotta Finstorp efter föredragning av Hanna Mörtberg. Länsstyrelsernas gemensamma

dataskyddsombud Maria Leijon har medverkat i den slutliga handläggningen av ärendet.